

Арзамасова О. В.

кандидат економічних наук

Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Одним з ключових процесів розвитку світової економіки є прогресуюча глобалізація. Її фактор зумовлює трансформаційні процеси в національній економіці через посилення міжнародної суперництва. Це в свою чергу зумовлює важливі зміни умов господарювання на всіх рівнях, наповнює новою сутністю економічну діяльність. Докорінно змінюється цільова орієнтація, предмет і метод діагностики та економічного аналізу діяльності всіх структурних ланок національної економіки країни. Потреба у практичних знаннях зовнішнього середовища, можливих ризиків, конкурентних переваг, потенціалу та внутрішньо-корпоративної ситуації, що визначають потенційну прибутковість роботи підприємства, вельми впливають на вибір методики організації аналітичних досліджень (рис. 1.).

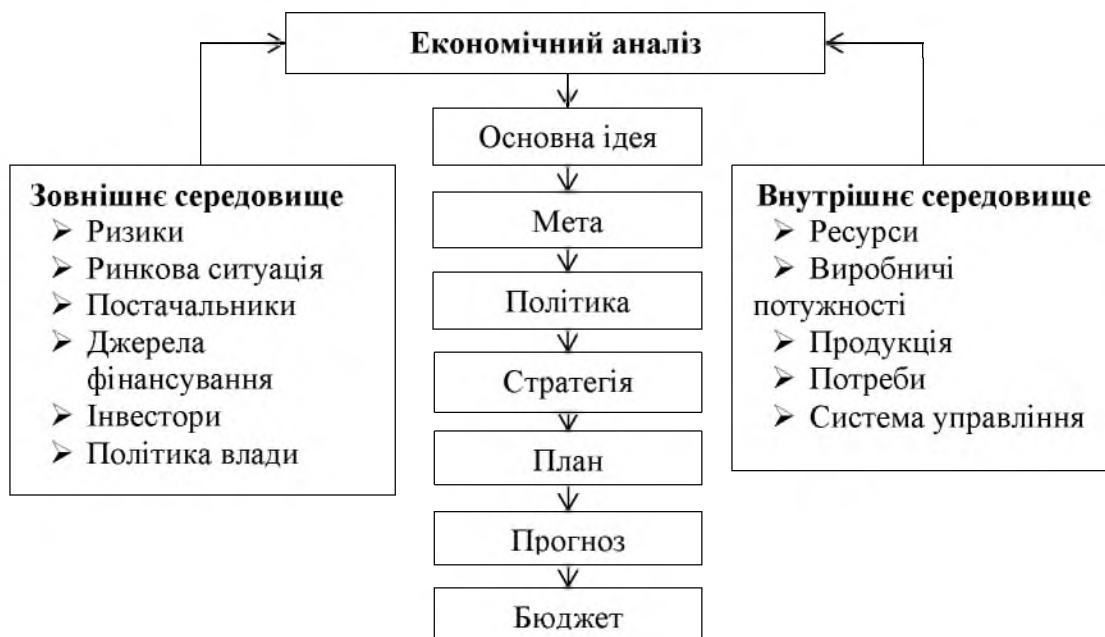

Рис. 1. Вплив факторів на організацію аналітичних досліджень діяльності підприємства [2].

Враховуючи зазначені функціональні особливості діагностики стану підприємства в умовах сьогодення, постає необхідність у вдосконаленні традиційної моделі комплексного його аналізу та розробки шляхів застосування експертних систем. Новітні тенденції зумовлюють можливості використання штучного інтелекту.

Сьогодні в практиці економічного аналізу країн з розвинутою ринковою економікою широко використовується концепція експертно-аналітичної діагностики. Актуальність її застосування зумовлена формуванням нової концепції мислення й управління на мікроекономічному рівні, появою практичного попиту щодо вирішення завдань прикладного характеру. Особливістю експертно-аналітичної діагностики є децентралізована аналітична обробка економічної інформації на основі використання автоматизованих систем та штучного інтелекту з метою розроблення ефективної фінансової стратегії корпорацій.

Необхідність експертно-аналітичної діагностики зумовлена потребою професійної оцінки різних комерційних пропозицій з точки зору їх потенційної прибутковості та розрахунку широкої гами показників, що характеризуватимуть усі види діяльності сучасного підприємства.

Роботизація усіх сфер господарської діяльності зумовлює потребу у заміні технічної та інтелектуальної складової сучасного управління, переорієнтацію його на роботу в режимі безпосереднього керування в часі.

Однак технічна робота з вихідними даними, заснована на відомих принципах їх аналітичного обліку та порівняння, являє собою лише підготовчу частину тієї роботи, яку необхідно виконати для повного і якісного аналізу стану підприємства. Головне в аналізі - зрозуміти і правильно інтерпретувати результати технічної обробки вихідних даних, що, власне, і представляє найбільш складну і відповідальну частину аналітичної роботи. Саме на вирішення цієї проблеми спрямований інтелектуальний підхід до аналізу фінансово-економічного стану підприємств різних галузей економіки, що базується на теоретико-методологічних принципах і графоаналітичних способах моделювання найважливіших складових бізнес-процесу. На відміну від традиційного підходу до аналізу, інтелектуальні методи діагностики орієнтовані на довгострокове підвищення ефективності господарської діяльності [3].

Основними положеннями інтелектуального підходу до діагностики фінансового стану підприємств є:

1. Неefективність отриманих формалізованих знань і способів вирішення аналітичних задач щодо складних, динамічних чи недостатньо вивчених об'єктів. Тому для вирішення проблеми необхідно розширювати формальну систему знань, спираючись на змістовний, якісний аналіз досліджуваного об'єкта, основним інструментом якого є інтуїтивний процес пізнання об'єктивної реальності, що вимагає інструментальної наочно-образної підтримки мислення.

2. Доповнення аналітичного апарату класичної математики інструментарієм так званої дискретної математики (морфологічний аналіз, теорія множин, математична логіка і теорія графів), що дозволяє підтримувати образне мислення і активізувати пізнавальні здібності (інтуїцію) людини.

3. Активізація зорового мислення людини, як базової компоненти інтелекту, яка оперує цілісним поданням досліджуваного явища або об'єкта і, як правило, спирається на підсвідому складову психіки дослідника - інтуїцію при породженні ним нових ідей. Логіко-сміслові моделювання дозволяє, з одного боку, правильно інтерпретувати отримані емпіричні дані про досліджуваний об'єкт, з іншого - здійснювати їх формалізований кількісний опис для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, що відкриває можливості, недосяжні при звичайному розрахунку і аналітичному порівнянні фінансових коефіцієнтів.

4. Аналіз графо-аналітичних розгорток дозволяє виявляти семантичну структуру модельованого об'єкта, визначати неповноту моделі засобами формальної і неформальної логіки, виявляти і вносити відсутні когнітивні елементи і зв'язку (нові знання). В кінцевому підсумку це дозволяє здійснювати найбільш адекватне відображення реального об'єкта або процесу в формалізованому вигляді, розглядати аналізовану проблему в усій повноті і комплексності, а також істотно знизити трудомісткість аналізу і підготовки рішень на його основі. Специфіка даного методологічного підходу до аналізу полягає в тому, що його теоретичний і інструментальний апарат дозволяє відображати інформацію про об'єкт в концептуальній графічній формі, яка залучає до когнітивного процесу пізнання об'єкта потужну інтелектуальну складову психіки людини, яка відображатиме об'єктивну реальність найбільш адекватно з точки зору цілісності, відсутності логічних помилок і смислових протиріч [3].

Таким чином, інтелектуальна діагностика відкриває можливості недосяжні при простому розрахунку і порівнянні фінансових коефіцієнтів, оскільки дозволяє будувати не тільки абстрактні, а й адекватні формалізовані динамічні моделі бізнес-процесів з урахуванням галузевої специфіки комерційних підприємств, а також прогнозувати просторово-тимчасові сценарії їх роботи в різних умовах економічного оточення. Це в свою чергу забезпечить синергетичний ефект та покращить роботу підприємств різних форм власності, а відтак наповненість бюджетів усіх рівнів.

Список використаних джерел:

1. Кривовязюк І. В. Економічна діагностика.
URL: https://pidruchniki.com/1484111053546/ekonomika/ekonomichna_diagnostika.
2. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації: Монографія / За ред. д-ра екон. наук, проф. Д. Г. Лук'яненка. К.: КНЕУ, 2001. 538 с.
3. Мизюн В., Султанов А. Діагностика підприємства як інструмент прийняття рішень.
URL: https://www.cfin.ru/management/finance/cost/intel_diagn.shtml.
4. Лучко М.Р. Аналіз в аудиті: окремі питання застосування. Економічний аналіз. 2017 рік. Том 27. № 4. с. 11-19.
5. Luchko M., Arzamasova O., Vovk I. Personnel Potential of National Economy and Gross Domestic Product: The Case of Ukraine. Montenegrin Journal of Economics, 2019, p.59-70.

Кулик Р.Р.

кандидат економічних наук, доцент

Ониськів Т.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ АУДИТОРСЬКИХ ПРОЦЕДУР

В українських наукових літературних джерелах неоднозначно розкривається зміст поняття «аудиторські процедури».

Автори розглядають аудиторські процедури як способи, прийоми, методи, перелік дій, процес, заходи, послідовність дій, технологію тощо.

Тлумачні словники дають таке пояснення зазначених термінів:

«процедура (з латинської - procedure)» – офіційно встановлений порядок дій при обговоренні, здійсненні чогось [1, с.772]; ряд яких-небудь дій, хід виконання чого-небудь [1, с.63];

«метод (з грецької methodos— дослідження)» — це прийом або система прийомів, що застосовується в якій-небудь галузі діяльності [1, с. 177];

«прийом» – спосіб виконання або здійснення чого-небудь, метод дослідження, вивчення чого-небудь, певний захід для здійснення чого-небудь [1, с. 891].

На підставі вищевикладеного можна зробити такий висновок про підпорядкування даних термінів (рис.1. 2). Визначення чіткого підпорядкування термінів надає можливість пов'язати класифікацію процедур за МСА з класифікацією методів і прийомів у національній теорії і практиці аудиту. При цьому слід зауважити, що остання більш науково обґрунтована та глибока. Традиційно методи аудиту як способи дослідження дій і подій у системі суб'єкта господарювання з метою підтвердження наданої ним фінансової інформації поділяють на кілька груп. Першою з них є загальнонаукові методи, другою – інших наук, третьою – спеціальні прийоми.